

Výchova lesních porostů

Probírky

1

1

Výchova lesních porostů- probírky

Probírkou se rozumí jednorázový **výchovný zásah** (výchovná seč) v porostech středního věku, tj. ve fázi tyčkovin a tyčovin.

Sled jednotlivých probírek vykonávaných za určitým cílem a často také s měnicími se prvky zásahu potom tvoří **probírkovou metodu**.

Podstatu pojmu probírka a její význam lze dále blíže osvětlit pomocí definice probírky podle Konšela →

2

2

Výchova lesních porostů - **probírky**

Definice (Konšel)	Výklad jednotlivých pasáží
<i>Probírka je úmyslná těžba dříví</i>	vyjadřuje podstatu probírky (realizuje se úmyslnou těžbou, nikoliv těžbou nahodilou, např. odumřelých stromů)
<i>konaná bez podstatného úbytku porostního zakmenění</i>	rámcově vyjadřuje sílu zásahu, tzn., že probírkou se těží pouze relativně malá část stromů v porostu
<i>v porostu nemýtném</i>	časový rámec - kdy se vykonává, tedy v době, kdy porost nedosáhl plné zralosti (mýtného věku)
<i>aby vyklizením porostních složek hospodářsky nezpůsobily podporoval se přírůst i tvar porostních složek nadějných</i>	Vyjadřuje účel probírky, "vyklizení" tzn. odstranění stromů je prostředkem výchovy, nikoliv cílem a nemá být podřízeno okamžitým finančním účelům. Není bez zajímavosti, že tato část definice zobecňuje všechny druhy i způsoby výběru

3

3

Výchova lesních porostů - **probírky**

Srovnání probírek s výchovou porostů mladého věku

probírky mají určité znaky společné

- jejich použití je v probírkách poněkud odlišné. prvky (elementy) pěstebního zásahu

Oddělení probírek od pročistek v rámci celé výchovy porostů je důležité zejména z hlediska vlastností porostů

- mladého a
- středního věku
- po stránce pracovní náročnosti (pracovního výkonu)
- z hlediska bezprostředního ekonomického zhodnocení těžného dříví a pod.

Jsou však také důvody proč neoddělovat pročistky od probírek

Význam výchovy z pohledu výchovy

- mladých porostů (pročistky) a
- středně starých porostů (probírky)
- příp. plnění funkce lesa

je vyjádřen v následujícím přehledu →

4

4

Výchova lesních porostů - **význam probírek**

úprava druhové skladby	ve smíšených porostech - produkce, odolnost
prostorová skladba	morfologické vlastnosti dřevin, přírůst, produkce, odolnost, funkce
věková struktura	
zdravotní stav	negativní výběr, relativní zlepšení
odolnost	zastoupení dřevin, odolní jedinci, následný vývoj
skladba sortimentů	1. přímo změnami 2. dalším vývojem (+výběr, změny faktorů prostředí)
přístupnost technologií	těžba, přibližování (vyklizování) důležité při přechodu z mlazin do tyčkovin
kvantitativní produkce	1. prokazatelně lze ovlivnit ve smíšených porostech 2. v nesmíšených porostech jen v mladých a hustých porostech
kvalitativní produkce	1. relativní změny 2. pozitivně jen na nejlepších stanovištích 3. zpravidla u listnatých dřevin (větší variabilita) porostů
vlastnosti ekotopu	1. ovlivňuje omezeně, struktura se mění málo - štíhlost kmene, tvar koruny, ovětvění - souvislost s hospodářskými vlastnostmi stromu 2. vliv na půdu (humifikace, „ biologická zralost“ -půdy) - význam pro obnovu
mimoprodukční funkce	velký význam podle funkčního typu lesa

5

5

Výchova lesních porostů – **biologický základ probírek**

Práce s lesní dřevinou, biologické vlastnosti

Autekologické a synekologické vztahy – na porost nepůsobíme přímo, ale

- úpravou struktury
- změnou faktorů organismů a
- změnou biologických a ekologických podmínek

Probírkou usměrňujeme přirozený proces diferenciacce a vylučování stromů v lesní cenóze

11

11

Výchova lesních porostů - **probírkové metody**

Velké množství probírkových metod

Zpravidla každá probírková metoda má svoji

- ☐ motivaci (sociálně ekonomické podmínky) a
- ☐ vztahuje se k určitému prostředí (přírodním a porostním podmínkám)
- ☐ základní „metodiku“ - klasifikace (třídění) stromů

2 hlavní skupiny probírkových metod:

Probírky úrovně

Probírky podúrovně

12

12

Výchova lesních porostů - **podúrovně probírkové metody**

Probírka podúrovně

výchovný zásah v porostu **středního věku** je **umístěn do spodní** korunové vrstvy porostu, tj. do porostní podúrovně

zasahuje tedy pouze do porostu podružného a odstraňuje ve stupních slabé, mírné a silné probírky (A, B, C)

Jedná se o stromy třídy 5., 4. a 3. Konšelovy klasifikace (třídy 5a, 5b, 4a a 4b Kraftovy klasifikace)

Podúrovně probírky byly systematicky propracovány pro stejnorodé a stejnověké porosty v holosečném hospodářství.

13

13

Výchova lesních porostů - **podúrovňové probírkové metody**

Podúrovňové probírky

- jsou jednoduché po stránce techniky výběru
- zlepšují bezprostředně po zásahu složení porostu odstraněním potlačovaných a produkčně méně významných stromů
- zlepšují mírně
 - humifikaci
 - proudění vzduchu
 - ponechaným stromům uvolňují živiny v půdě i ovzduší.
- neohrožují produkci porostu, ale slabé a mírné podúrovňové probírky zpravidla
 - nesplňují výchovný cíl, poněvadž aktivně nezasahují do hlavního porostu, který je potřeba ve většině případů pěstebně regulovat
 - proto se mohou uplatnit výjimečně, nebo se zesilují posouváním výběru do vyšších stromových tříd s ponecháváním části podružného porostu ± kombinace pú a ú.
 - zesílené podúrovňové zásahy v mladém věku mohou v potřebné míře uvolňovat zápoj a působit tak na prodlužování korun úrovňových stromů

14

14

Výchova lesních porostů - **podúrovňové probírkové metody**

Probírka úrovňová

Výchovný zásah v porostu středního věku je umístěn do hlavní korunové vrstvy porostu, tj. do porostní úrovně.

Patří sem probírky stupně D-velmi silné, tvarové a stupně E-uvolňovací, při nichž se z porostu odstraňují též nevhodné stromy třídy

- 1, 2a a 2b podle Konšela
- třídy 1,2 a 3 podle Krafta

Úrovňová probírka se vytříbila **v porostech listnatých**, hlavně bukových a dubových

Ve smrkových porostech středního věku mohou úrovňové zásahy

- snížit produkci nebo
- při opožděné výchově jejich odolnost

Také **v borových** porostech úrovňové probírky zpravidla zhoršují produkci, proto je třeba borové porosty

- vytříbit úrovňovými zásahy již v I. věkové třídě a
- pro podporu kvalitativního přírůstu hlavního porostu přejít na probírky podúrovňové.

15

15

Výchova lesních porostů - **probírka kombinovaná**

probírka, při níž se uplatňují současně různé způsoby nebo umístění pěstebního výběru v pěstování lesů se kombinovanou probírkou rozumí zpravidla současné použití úrovňového a podúrovňového zásahu.

16

16

Výchova lesních porostů - probírky - **klasifikace stromů**

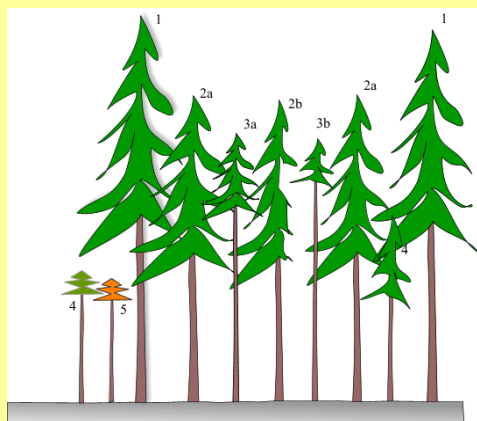
Různá hlediska třídění stromů

1. Hledisko „výšky“ nepřesně „sociálního“ postavení stromů v porostu – cenotická situace
2. Hledisko hospodářské
3. Hledisko stadijního vývoje
4. Multikriteriální klasifikace

17

17

Výchova lesních porostů - probírky – klasifikace výšková
klasifikace Konšelova

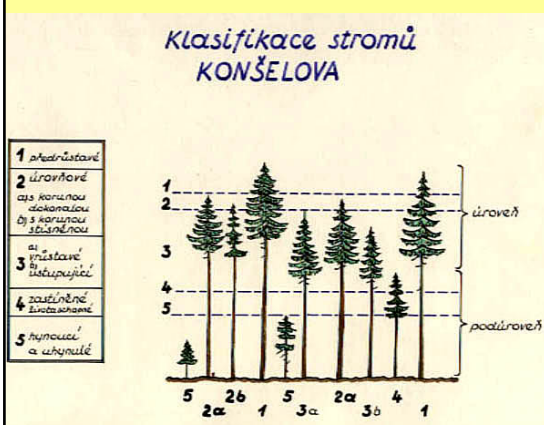

1	Předrůstavé
2	Úrovňové a) hlavní (s korunou dokonalou) b) vedlejší (s korunou stísněnou)
3	Vrůstavé, nebo ustupující
4	Zastíněné, životaschopné
5	Hynoucí nebo uhynulé

18

18

Výchova lesních porostů - probírky – klasifikace výšková
klasifikace Konšelova

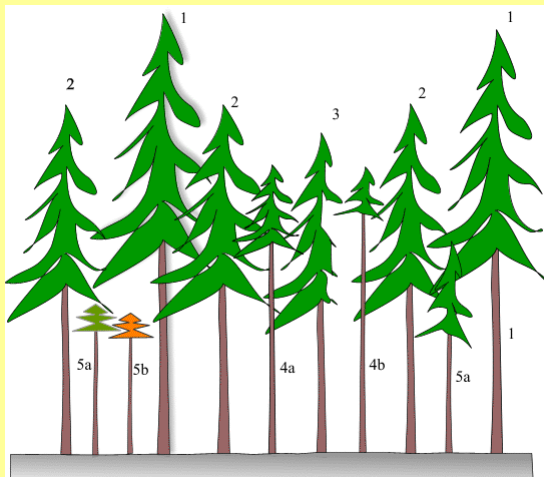

1	Předrůstavé
2	Úrovňové a) hlavní (s korunou dokonalou) b) vedlejší (s korunou stísněnou)
3	Vrůstavé, nebo ustupující
4	Zastíněné, životaschopné
5	Hynoucí nebo uhynulé

19

19

Výchova lesních porostů - probírky – **klasifikace Kraftova**

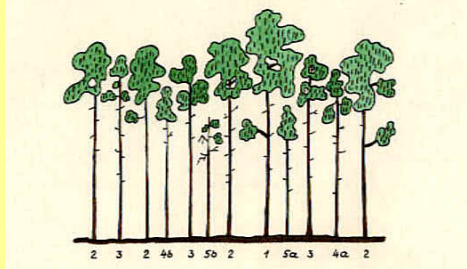
1	Předrůstavé	
2	Úrovňové	
3	Z části úrovňové	
4	Podúrovňové	a) vrůstavé b) částečně zastíněné
5	Potlačené	a) životascapné b) odumírající a odumřelé

20

20

Výchova lesních porostů - probírky – **klasifikace Kraftova**

Klasifikace KRAFTOVA (1884) v borovém porostu

1	Předrůstavé	
2	Úrovňové	
3	Z části úrovňové	
4	Podúrovňové	a) vrůstavé b) částečně zastíněné
5	Potlačené	a) životascapné b) odumírající a odumřelé

21

21

Výchova lesních porostů - probírky – **klasifikace Kraftova**

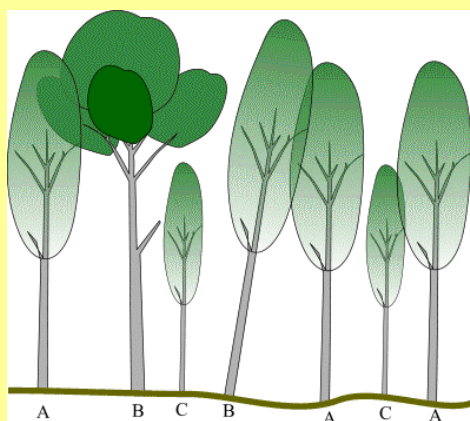

1	Předrůstavé
2	Úrovňové
3	Z části úrovňové
4	Podúrovňové a) vrůstavé b) částečně zastíněné
5	Potlačené a) životoschopné b) odumírající a odumřelé

22

22

Výchova lesních porostů - probírky - **klasifikace francouzská**

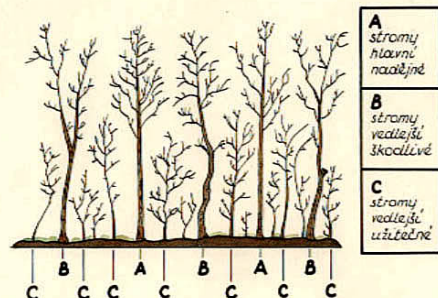
A	stromy hlavní, nadějně	Jsou předmětem pěstební péče, postupně se z nich vybírají a ponechávají cílové stromy.
B	stromy vedlejší škodlivé	škodí stromům hlavním (A) utlačováním koruny nebo jiným způsobem a zpravidla se odstraňují
C	stromy vedlejší užitečné	čistí a formují stromy třídy A, kryjí půdu a pod.. Ponechávají se v porostu.

23

23

Výchova lesních porostů - probírky - **klasifikace francouzská**

*Klasifikace stromů
FRANCOUZSKÁ*

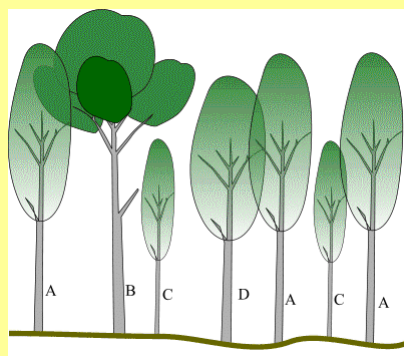

A	stromy hlavní, nadějně	Jsou předmětem pěstební péče, postupně se z nich vybírají a ponechávají cílové stromy.
B	stromy vedlejší škodlivé	škodí stromům hlavním (A) utlačováním koruny nebo jiným způsobem a zpravidla se odstraňují
C	stromy vedlejší užitečné	čistí a formují stromy třídy A, kryjí půdu a pod.. Ponechávají se v porostu.

24

24

Výchova lesních porostů - probírky - **klasifikace dánská**

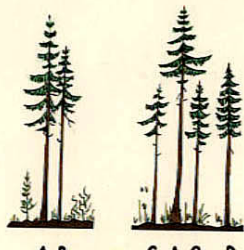
A	stromy hlavní	s kvalitním kmenem a úměrně velkou, pravidelnou korunou (nadějně stromy) - je to širěji chápáná kategorie budoucích cílových stromů
B	vedlejší škodlivé stromy	negativně ovlivňují tvar nebo růst hlavních stromů
C	vedlejší užitečné stromy	kladně ovlivňují formování a růst hlavních stromů
D	indifere ntní stromy	v době třídění je nelze spolehlivě zařadit do třídy B nebo C).

25

25

Výchova lesních porostů - probírky - **klasifikace dánská**

A	stromy hlavní
B	vedlejší stromy škodlivé
C	vedlejší stromy užitečné
D	stromy indiferentní

A	stromy hlavní	s kvalitním kmenem a úměrně velkou, pravidelnou korunou (nadějně stromy) - je to širěji chápána kategorie budoucích cílových stromů
B	vedlejší škodlivé stromy	negativně ovlivňují tvar nebo růst hlavních stromů
C	vedlejší užitečné stromy	kladně ovlivňují formování a růst hlavních stromů
D	indiferentní stromy	v době třídění je nelze spolehlivě zařadit do třídy B nebo C).

26

26

Výchova lesních porostů - **probírka Konšelova**

5 probírkových stupňů (probírek)

Probírka slabá - probírkový stupeň (A) podle Konšela.

Při této probírce se odstraňují stromy třídy

➤ 5 stromy hynoucí a uhynulé

35

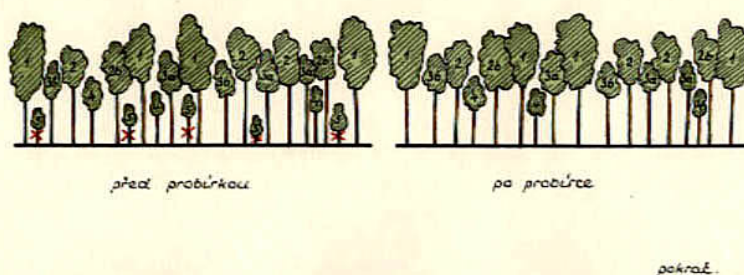
35

Výchova lesních porostů - **probírka Konšelova**

5 základních stupňů probírek

A, B, C - pod úrovní
D, E - v úrovni

1. slabá A: hynoucí a uhynulé (5 tř.)

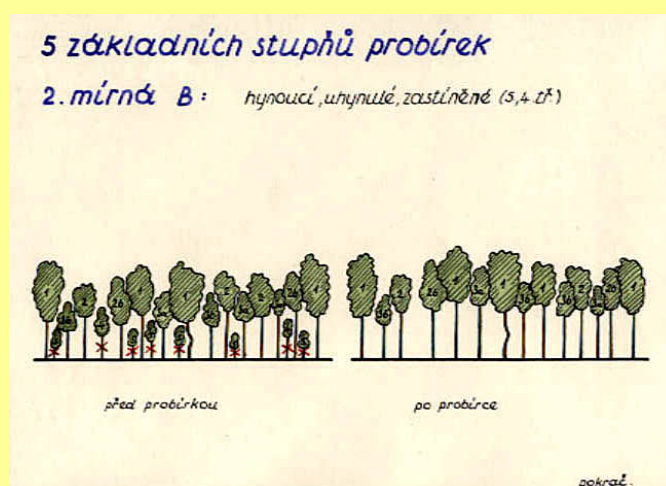
36

36

Výchova lesních porostů - **probírka Konšelova**

5 základních stupňů probírek

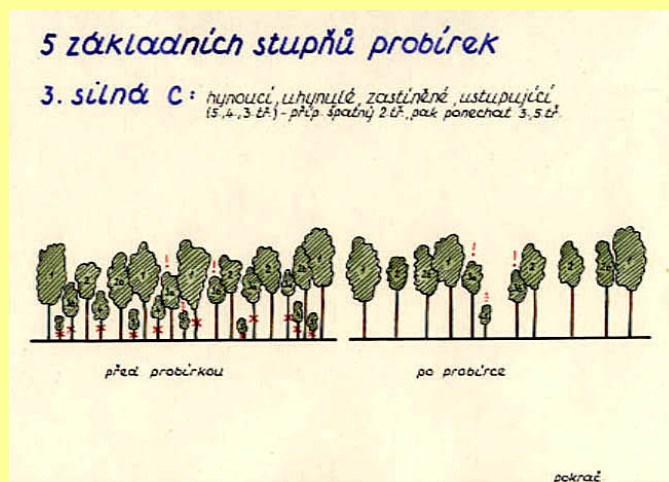
2. mírná B: hynoucí, uhynulé, zastíněné (5, 4 tř.)

38

38

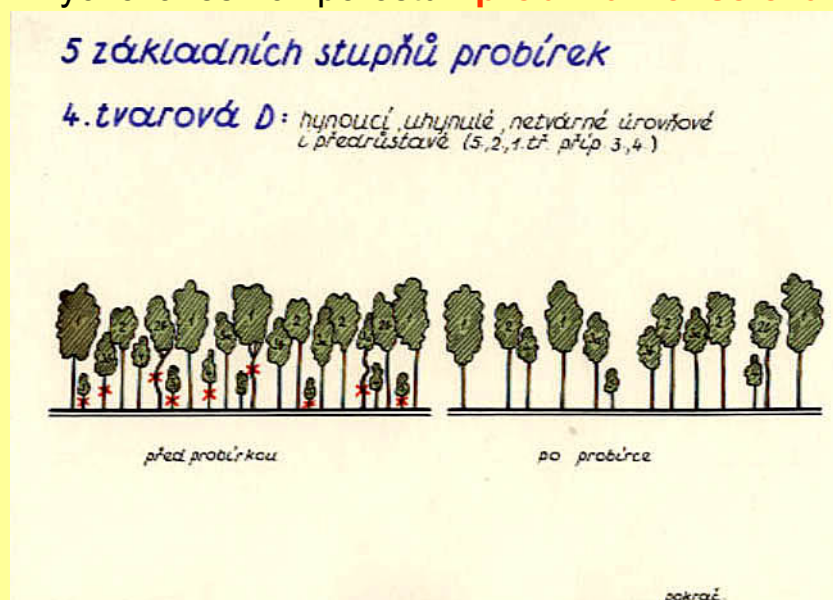
Výchova lesních porostů - **probírka Konšelova**

40

40

Výchova lesních porostů - **probírka Konšelova**

42

42

Výchova lesních porostů - **probírka Konšelova**

44

44

Výchova lesních porostů – **probírka francouzská**

Probírka francouzská - klasická **úrovňová** probírková metoda

- určená původně pro smíšené buko - **dubové** porosty
- později používaná i v borových, smrkových a jedlových porostech
- je založena na pozitivním úrovňovém výběru

☐ Porosty ve věku do 50 let

- interval zásahů 6 až 12 roků
- podúrovňové
- účelem bylo získat vysoké nezavětvené kmeny

☐ Porosty ve věku nad 50 let

- intervaly 12 až 20 roků
- intenzivními úrovňovými probírkami

51

51

Výchova lesních porostů – **probírka francouzská**

- ❑ Princip pěstebního výběru vychází z třídění stromů (klasifikace francouzská), při kterém se nejprve v pravidelných rozestupech
 - vyhledají stromy třídy A (stromy hlavní, nadějně)
 - s odpovídající korunou a
 - kvalitním dlouhým kmenem
 - odstraňují se stromy třídy B (stromy vedlejší škodlivé) tak, že
 - koruny hlavních stromů zůstanou úplně volné.
- ❑ Ponechaný podružný porost buku (C) zlepšuje růst dubu, kryje půdu a kmeny kvalitních dubů.
- ❑ Realizovala se tak důležitá pěstební zásada pro dub, že má mít **korunu na slunci, kmen ve stínu a kořeny v čerstvé půdě**.
- ❑ Probírka francouzská byla motivována snahou dosáhnout co nejrychlejší **produkce** kvalitních **silných sortimentů** dubu na stavbu lodí.

52

52

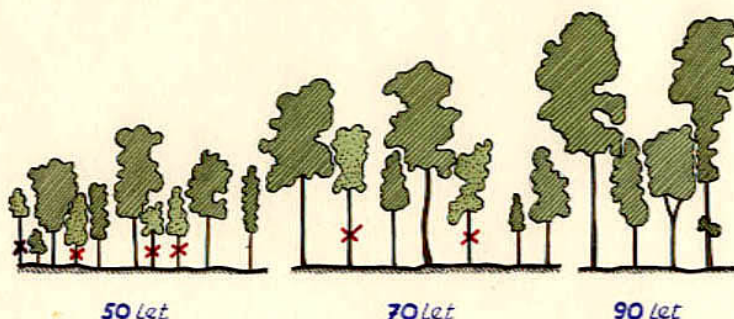
Výchova lesních porostů – **probírka francouzská**

Probírka francouzská

do 50 let podúrovňová

pak budoucí stromy mýtně uvolňuje

(stromy pod úrovní ponechává pro ochranu a čišť)

3

53

Výchova lesních porostů – probírky

Konec

72

72